

9-10 KLASIŲ PRIVALOMOS IR REKOMENDUOJAMOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

I TEMA. Knygų skaitymas – savęs ir pasaulio pažinimo būdas

PRIVALOMI KŪRINIAI

1. V. Juknaitė „Išsiduosi. Balsu“. (Yra VSMC bibliotekoje)
2. Pasirinktas užsienio autoriaus kūrinys.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- *Esė ir publicistika apie knygos ir skaitymo vertę šiandien.*
- R. Granauskas „Laimingiausiasios vasara“ (iš „Trečias gyvenimas“). (Yra VSMC bibliotekoje)
- I. Meras „Ties gatvės žibintu“.
- E. M. Remarkas „Trys draugai“.
- E. M. Remarkas „Vakarų fronte nieko naujo“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- M. Haddon „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“.
- J. Gorderis (J. Gaarder) „Sofijos pasaulis“. (Yra VSMC bibliotekoje)

II TEMA. Žmogus ir tėvynė

PRIVALOMI KŪRINIAI

3. S. Geda „Giesmė apie pasaulio medį“. (Yra VSMC bibliotekoje)
4. Vydūnas „Tėvynė ir žmogus“ (iš Vydūnas „Septyni šimtmečiai lietuvių ir vokiečių santykių“).
5. R. Gavelis „Jauno žmogaus memuarai“ (12 laiškas, ištraukos).

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- P. Vaičaitis „Yra šalis“.
- J. Degutytė „Mažutė“, „Aš – Tavo“, „Gimtoji kalba“, „Monologas akmeniui“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- Liūnė Sutema „Nebėra nieko svetimo“, „Taip gera kalbinti tuos, kurių nebėra...“.
- A. Mackus „Netikėjimas“, „Užsklanda: rečitatyvas ir šauksmas“, „Lietuva“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- N. Vėlius „Pasaulio modelis“ (iš „Senovės baltų pasaulėžiūra“).
- G. Grajauskas „Lietuviai“.
- S. Čiurlionienė-Kymantaitė „Apie tautos auklėjimą“.
- V. Zaborskaitė „Apie tautą“, „Apie patriotizmą“, „Apie kalbą“ (iš kn. „Gairės“).
- D. Sauka „Apie kalbę“ (iš kn. „Gairės“).
- V. Daujotytė „Apie tėvynę“ (iš kn. „Gairės“).
- V. Kavolis „Gyvasis lietuviškumas“ (iš „Nepriklausomųjų kelias“).
- J. Greimas „Būti lietuviu“.

III TEMA. Kūryba žmogaus gyvenime

PRIVALOMI KŪRINIAI

6. I. Šeinius „Kuprelis“. (Yra VSMC bibliotekoje)

7. O. Vaildas „Doriano Grėjaus portretas“ arba kitas pasirinktas užsienio autoriaus kūrinys. (Yra VSMC bibliotekoje)

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- M. K. Čiurlionis „Laiškai Sofijai“ (ištraukos). (Yra VSMC bibliotekoje)
- H. Radausko, J. Aisčio, A. Nykos-Niliūno, A. Marčėno eilėraščiai apie kūrybą. (Yra VSMC bibliotekoje)
- L. S. Černiauskaitė „Benedikto slenksčiai“.
- Dž. Londonas „Martinas Idenas“.
- R. M. Rilke „Laiškai jaunam poetui“.
- M. Ivaškevičius „Stilius plius“.

IV TEMA. Dialogas su tradicija: mitas, tautosaka, literatūra

PRIVALOMI KŪRINIAI

8. Pokalbis su Marija Gimbutiene. „Iš paskutiniųjų profesorės Marijos Gimbutienės susitikimų“ (ištraukos) (M. Gimbutienė. „Laimos palytėta“, p. 115 – 125).

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Pokalbis su Norbertu Vėliumi
- „Apie etninę kultūrą. Pokalbis su N. Vėliumi“ (Norbertas Vėlius, p. 393–400).
- Pokalbis su Gintaru Beresnevičiumi
- „Duetas XIV. Pokalbininkas etnologas Gintaras Beresnevičius“ (T. Sakalauskas, „Duetai“, p. 171–187).
- M. Valančius „Apie senųjų žemaičių tikėjimą“, „Apie žemaičių krikštą“ (M. Valančius „Žemaičių vyskupystė“, 17 ir 25 skirsniai).

IV tema. 1 potemė. Mitai aiškina pasaulį

PRIVALOMI KŪRINIAI

9. Lietuvių sakmės (apie dievus ir kitas mitines būtybes).

10. Pasakojimai apie Sovijų, Vaidevutį, Palemoną.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- „Sužeistas vėjas“, „Kaip atsirado žemė“ (sud. N. Vėlius).
- „Žemės atmintis“ (sud. B. Kerbelytė).
- G. Beresnevičius „Lietuvių religija ir mitologija“.
- G. Beresnevičius „Trumpas lietuvių ir prūsų religijos žodynas“.
- S. Daukantas „Darbai senovės lietuvių ir žemaičių“ (pasakojimas apie Vaidevutį).

IV tema. 2 potėmė. Pasakos gyvybingumas

PRIVALOMI KŪRINIAI

11. „Eglė žalčių karalienė“.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- „Gyvasis vanduo“, „Lietuvių liaudies stebuklinės pasakos“ („Apie baltąjį vilką“, „Gyvatė pati“, „Marti iš jaujos“, „Gulbė karaliaus pati“).
- J. Kaupas „Pasaka ir realybė“.
- M. Martinaičio pjesė-pasaka „Žemės duktė“.
- K. Saja „Po to, kai jie pavirto medžiais“.

IV tema. 3 potėmė. Liaudies daina ir dainiškoji poezija

PRIVALOMI KŪRINIAI

12. Liaudies daina (3 pasirinktos dainos).

13. A. Strazdas „Strazdas“.

14. A. Vienažindys „Ilgu ilgu man ant svieto“ arba „Linksminkimos“.

15. M. Martinaitis „Kai sirpsta vyšnios“.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Just. Marcinkevičius „Dienoraščiai ir datos“ (ištrauka „O, liaudies žodi, sandoros lobyne!“). (Yra VSMC bibliotekoje)
- G. Beresnevičius „Dainavimas atsistojus“.
- Baranauskas „Dainu dainelę“.
- Maironis „Oi neverk, matušėle“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- S. Nėris „Grįšiu“, „Mūsų dienos kaip šventė“.
- P. Širvys „Kai brendu naktimi“.
- J. Strielkūnas „Žiedas vėjuotą rudens dieną“.

IV tema. 4 potėmė. Tapatybės raiška literatūroje

PRIVALOMI KŪRINIAI

16. K. Donelaitis „Metai“ (ištraukos). (Yra VSMC bibliotekoje)

17. Žemaitė „Marti“.

18. V. Krėvė „Skerdžius“. (Yra VSMC bibliotekoje)

19. I. Simonaitytė „Aukštųjų Šimonių likimas“. (Yra VSMC bibliotekoje)

20. L. Baliukevičius-Dzūkas „Dienoraštis“ (ištrauka).

21. R. Granauskas „Kai šlama ažuolai“ arba „Liūdnosios upės“.

22. A. Landsbergis „Žodžiai, gražieji žodžiai“.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- V. Kudirka „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“.
- M. Martinaitis „Apie darbą“ (iš kn. „Gairės“).

- R. Granauskas „Gyvenimas po klevu“, novelės iš rinkinio „Duonos valgytojai“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- Miškinis „Žaliaduonių gegužė“ (ištrauka).
- Vilimaitė „Apsakymai apie Žemaitę“.
- G. Petkevičaitė-Bitė „Karo meto dienoraštis“ (ištraukos).
- V. Kavolis „Kudirkos epochos ženklai“, „Lietuvis kaip revoliucijos žmogus“.
- Simonaitytė „Vilius Karalius“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- D. Staponkutė „Kartais ir maištas gydo“ (iš knygos „Iš dviejų renkuosi trečią“). (Yra VSMC bibliotekoje)
- O. de Balzakas „Tėvas Gorijo“.
- U. Lachauer „Rojaus kelias“.

V TEMA. Antika ir jos ženklai literatūroje

V tema. 1 potėmė. Antikos mitai

PRIVALOMI KŪRINIAI

23. Graikų mitai (Prometėjas, Sizifas, Narcizas, Orfėjas ir Euridikė, Dedalas ir Ikaras).
 24. Pasirinktas mitą interpretuojantis lietuvių poeto eilėraštis.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Ovidijus „Metamorfozės“.
- V. Mykolaitis-Putinas „Prometėjas“.
- H. Radauskas „Afroditė ir Narcizas“.
- J. Vaičiūnaitė „Orfėjas ir Euridikė“, „Keturi portretai“.

V tema. 2 potėmė. Herojinis epas

PRIVALOMI KŪRINIAI

25. Homeras „Iliada“ (pasirinktos giesmės; siūloma: I. 1–445, 488–530; VI. 238–529; XVI. 257–868; XVIII. 468–617; XXIV. 322–804), „Odisėja“ (pasirinktos giesmės; siūloma: I. 1–95; V. 92–224, 366–493; VI. 110–250; IX. 82–115; X. 210 – 309; XII. 166–259; XIII. 352–411; XXI. 51–433).
 26. Pasirinktas epą interpretuojantis lietuvių poeto eilėraštis.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Vergilijus „Eneida“.
- V. Janavičius „Pakeliui į Atėnus“.
- K. Bradūnas „Odisėjas buvo nekantrus“.
- Nyka-Niliūnas „Laiwų katalogas“.
- H. Radauskas „Homero jaunystė“, „Tėvynės vėjas“.
- A. Jonynas, M. Vilutis „Paskutinės dienos Itakėje“.

V tema. 3 potėmė. Laisvo žmogaus laikysenos

PRIVALOMI KŪRINIAI

27. „Periklio kalba laidojant atėniečius“ iš Tukidido „Peloponeso karo“ (ištraukos).
28. Sofoklis „Antigonė“.
29. Horacijus „Jaunimui“.
30. Kalbos, telkiančios bendruomenę (iš N. Sadūnaitės kalbos teisme (ištraukos), 1975).
31. S. Geda „Žodis Lietuvai: kalba Persitvarkymo Sąjūdžio mitinge Vingio parke“ (1988.07.09).
32. Just. Marcinkevičius „Kalba laidojant sausio 13 d. žuvusiuosius“.
33. V. Landsbergis „Kalba Jungtinėse Tautose“ (1991.09.17).

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Sokrato kalba teisme iš Platono „Sokrato apologijos“.
- Ciceronas „Prieš Marką Antonijų“ (XIV filipika), „Apie bičiulystę“.
- P. Karpavičius „Pamokslas, sakytas minint piliečius, paaukojusius gyvybę už laisvę ir tėvynę“ (ištraukos su Periklio ir Cicerono citatomis).
- Plutarchas „Biografijos“ („Periklis“, „Ciceronas“, „Julijus Cezaris“ ir kitos).
- Markas Aurelijus „Sau pačiam“.
- Lucijus Anėjus Seneka „Laiškai Lucilijui“.
- J. Basanavičius „Priekalba“ („Ausra“, 1883, Nr. 1).
- Mickevičius „Jono Čėčioto, kaip tikrojo nario, pasveikinimas“, 1819.
- S. Stanevičius „Šlovė žemaičių“.
- J. Degutytė „Antigonė“. (Yra VSMC bibliotekoje)

VI TEMA. Biblija ir jos tradicija

PRIVALOMI KŪRINIAI

33. Senasis ir Naujasis Testamentai (ištraukos: Pirmasis pasakojimas apie Kūrimą (Pr 1,1–31; 2, 1–4), Kainas ir Abelis (Pr 4, 1–16), Abraomo auka ir bandymas (Pr 22, 1–19), pasakojimas apie Babelio bokštą (Pr 11). Dovydo psalmės: Kūrėjo didybė ir žmogaus orumas Ps 8, Tremtinio malda Ps 42. Kalno pamokslas (Mt 5, 38–48), Palyginimas apie talentus (Mt 25, 14–30), Sūnaus palaidūno palyginimas (Lk 15, 11–32), Himnas meilei (1 Kor 13). (Yra VSMC bibliotekoje)
34. Pasirinkti trys lietuvių poezijos kūriniai, vienas prozos arba eseistinis kūrinys biblijiniais motyvais.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- Ekleziastas, Giesmių giesmė (ištraukos).
- Evangelija pagal Morkų.
- E. Auerbach „Odisėjo randas“ (iš „Mimezis“).
- K. Donelaitis „Metai“ („Žiemos rūpesčių“ pabaiga). (Yra VSMC bibliotekoje)
- J. Biliūnas „Lazda“, „Ubagas“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- M. K. Čiurlionis „Psalmė“.
- Partizanų maldos.
- Miškinis „Psalmės“ („Pasaulis be Dievo“, „Rūpintojėlis“ ir kt.).
- V. Mykolaitis-Putinas „Rūpintojėlis“.
- Brazdžionis „Ką sakė mūrininkas Jėzui tą naktį“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- Krivickas „Dovydas prieš Galijotą“.
- K. Bradūnas „Krikšto vanduo“, „Joninių naktį“ (pasirinkti eilėraščiai).
- S. Geda „Iš Testamento I“, „Iš Testamento II“.

- *Kajokas* „*Apie palaidūną ir paklydėlį*“.
- *J. Sasnauskas* „*Pasmerkti gailestingumui*“.

VII TEMA. Viduramžiai ir jų vaidavimas literatūroje

VII tema. 1 potėmė. Viduramžių pasaulis, herojai ir idealai

PRIVALOMI KŪRINIAI

35. Dantė „*Dieviškoji Komedija*“ (ištraukos).
36. T. Meloris „*Pasakojimas apie karalių Artūrą*“ (ištraukos) arba kitas pasirinktas riterinis romanas ar herojinis epas.
37. M. de Servantesas „*Don Kichotas*“ (ištraukos).

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- „*Rolando giesmė*“ (ištraukos).
- *K. de Trua* „*Persevalis*“, arba „*Pasakojimas apie Gralį*“.
- *Ž. Bedjė* „*Romanas apie Tristaną ir Izoldą*“.
- „*Carmina burana*“: vagantų poezija.
- *F. Rable* „*Gargantiua ir Pantagriuelis*“ (ištraukos).
- *J. Aistis* „*Persevalis*“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- *V. Mačernis* „*Don Quijote*“, „*Zancho Panza*“, „*Don Kichoto ir Sančo Pansa pokalbis*“.
- *J. Vaičiūnaitė* „*Lyg pėsčias karžygys*“.

VII tema. 2 potėmė. Viduramžių Lietuva: senojo ir krikščioniškojo pasaulių susidūrimas

PRIVALOMI KŪRINIAI

38. Didžiųjų kunigaikščių laišakai (ištraukos iš: Gediminas „*Laiškas Liubeko, Rostoko ir kitų miestų piliečiams, 1323 m. gegužės 26 d.*“, Vytautas „*Laiškas Šv. Romos imperijos imperatoriui Zigmantui, 1420 m. kovo 11 d.*“, Vytautas „*Laiškas Jogailai po Lucko suvažiavimo, 1429 m. vasario 17 d.*“).

39. Just. Marcinkevičius „*Mindaugas*“.

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- „*Didžiojo kunigaikščio Vytauto pagyrimas*“ (iš „*Trumpojo metraščių sąvado*“).
- *K. Būga* „*Apie lietuvių asmens vardus*“.
- *K. Bradūnas* „*Pokalbiai su karaliumi*“.
- *B. Sruoga* „*Milžino paunksmė*“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- *J. Grušas* „*Herkus Mantas*“.

VIII TEMA. Santykis su tradicija XX ir XXI a. literatūroje

VIII tema. 1 potėmė. Vertybių patikrinimas: gėrio ir blogio kova

PRIVALOMI KŪRINIAI

40. I. Meras „Lygiosios trunks akimirka“.
41. J. Grušas „Meilė, džiazas ir velnias“. (Yra VSMC bibliotekoje)
42. W. Goldingas „Musių valdovas“.
43. Dž. Orvelas „Gyvulių ūkis“. (Yra VSMC bibliotekoje)

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- A. Šlepikas „Mano vardas Marytė“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- M. Bulgakovas „Šuns širdis“.
- Dž. D. Selindžeris „Rugiuose prie bedugnės“. (Yra VSMC bibliotekoje)
- J. Ešer (J. Asher) „Trylika priežasčių kodėl“.

VIII tema. 2 potėmė. Tradicijos provokavimas ir žaidimas

PRIVALOMI KŪRINIAI

44. K. Ostrauskas „Jūratė ir Kastytis“ arba kita pasirinkta pjesė.
45. K. Binkis „100 pavasarių“ (3 pasirinkti eilėraščiai).

REKOMENDUOJAMI KŪRINIAI

- „Keturių vėjų manifestas“.
- S. Gedos eilėraščiai.
- S. T. Kondrotas „Įvairių laikų istorijos“, „Žalčio žvilgsnis“.
- G. Beresnevičius „Tikrasis istorijos veidas“, „Iš gyvenimo rašytojų Lietuvos“ (ištraukos iš „Pabėgęs dvaras“).
- G. G. Markesas „Šimtas metų vienatvės“.
- U. Eco „Rožės vardas“. (Yra VSMC bibliotekoje)

Parengta pagal lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrąją programą (patvirtinta LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2016 m. sausio 25 d. Nr. V-46)